

Informații generale - Belgia

CUPRINS

- 1 Cum se redactează dispoziția pentru cauză de moarte (testament, testament conjunctiv, pact asupra unei succesiuni viitoare)?
- 2 Ar trebui ca dispoziția să fie înregistrată și, dacă da, în ce mod?
- 3 Există restricții asupra libertății de a dispune pentru cauză de moarte (rezervă succesorală, de exemplu)?
- 4 În cazul în care nu există o dispoziție pentru cauză de moarte, cine moștenește și în ce proporție?
- 5 Care este autoritatea competentă:
 - 5.1 în materie de succesiune?
 - 5.2 să primească o declarație de renunțare sau de acceptare a unei succesiuni?
 - 5.3 să primească o declarație de renunțare sau de acceptare a unui legat?
 - 5.4 să primească o declarație de renunțare sau de acceptare a unei rezerve succesorale?
- 6 Scurtă descriere a procedurii de soluționare a unei succesiuni în temeiul legislației naționale, inclusiv pentru lichidarea patrimoniului succesoral și pentru partajul bunurilor (trebuie furnizate și informații din care să reiasă dacă procedura de succesiune este deschisă de o instanță sau de altă autoritate competentă din proprie inițiativă)
- 7 Cum și când devine cineva moștenitor sau legatar?
- 8 Preiau moștenitorii datoriile defunctului și, dacă da, în ce condiții?
- 9 Ce documente și/sau informații sunt necesare de obicei pentru înregistrarea bunurilor imobile?
 - 9.1 Este numirea unui administrator obligatorie sau obligatorie la cerere? Dacă ea este obligatorie sau obligatorie la cerere, ce demersuri trebuie efectuate?
 - 9.2 Cine este îndrituit să execute dispoziția pentru cauză de moarte lăsată de defunct și/sau să administreze patrimoniul succesoral?
 - 9.3 Ce competențe are un administrator?
- 10 Ce documente sunt eliberate de obicei, în temeiul legislației naționale, în cursul sau la finalul unei cauze de succesiune pentru atestarea statutului și a drepturilor beneficiarilor? Au aceste documente efecte probatorii specifice?

Această fișă informativă a fost realizată în colaborare cu [Consiliul Notariatelor din UE \(CNUE\)](#).

1 Cum se redactează dispoziția pentru cauză de moarte (testament, testament conjunctiv, pact asupra unei succesiuni viitoare)?

Legislația belgiană prevede următoarele 3 tipuri de testamente: **testamentul autentic** sau **notarial**, **testamentul olograf** (care trebuie să fie scris, datat și semnat de testator), precum și **testamentul internațional**.

Testatorul trebuie să fie capabil să își exprime dorințele în mod corespunzător și liber (articolele 901-904 din Codul civil).

În principiu și cu anumite excepții, pactele privind o moștenire viitoare sunt interzise.

Într-o situație transfrontalieră, un testament este valabil, în principiu, în Belgia dacă acesta este în conformitate cu legislația din locul în care a fost întocmit („locus regit actum”) sau cu una dintre celelalte legi desemnate de Convenția de la Haga din 5 octombrie 1961.

2 Ar trebui ca dispoziția să fie înregistrată și, dacă da, în ce mod?

Notarul care primește un testament autentic sau internațional sau la care este depus un testament olograf are obligația de a-l înregistra în registrul central al testamentelor, gestionat de Federația Regală a Notariatului Belgian. În cazul testamentelor olografe depuse la un notar, testatorul poate refuza înscrierea testamentului său în registrul respectiv.

3 Există restricții asupra libertății de a dispune pentru cauză de moarte (rezervă succesorală, de exemplu)?

Legislația belgiană include principiul rezervei, conform căruia o parte minimă (rezervă) din succesiune revine în mod obligatoriu, dacă este cazul, soțului supraviețuitor, copiilor și părinților persoanei decedate.

În ceea ce privește copiii (sau descendenții), rezerva succesorală se ridică la jumătate din succesiune dacă există un copil, la 2/3 dacă sunt doi copii și la 3/4 în cazul în care sunt trei sau mai mulți copii.

În ceea ce privește tatăl și mama, aceștia au dreptul, fiecare, la o pătrime din succesiune, în absența descendenților. Cu toate acestea, într-un astfel de caz, liberalitățile în favoarea soțului supraviețuitor pot include întreaga succesiune.

În ceea ce privește soțul supraviețuitor, acesta primește întotdeauna, cel puțin, fie uzufructul a jumătate din bunurile care fac obiectul succesiunii, fie uzufructul imobilului care servește drept reședință principală și a mobilierului aferent, inclusiv în cazul în care acestea depășesc jumătate din moștenire.

Dacă testatorul a optat să nu se țină cont de rezerva succesorală în testamentul său, iar moștenitorii sunt de acord să respecte voința acestuia, testamentul va putea fi aplicat. Cu toate acestea, persoanele a căror rezervă succesorală nu a fost respectată și care doresc să o revendice beneficiază de o acțiune în reducere.

4 În cazul în care nu există o dispoziție pentru cauză de moarte, cine moștenește și în ce proporție?

În cazul în care decedatul nu era căsătorit și nu avea copii, primii care moștenesc sunt ascendenții și colaterali privilegiați (frații și surorile). Tatăl și mama primesc fiecare câte un sfert, iar frații/surorile sau, dacă este cazul, descendenții acestora, restul. În cazul în care unul sau ambii părinți sunt decedați, partea acestora le revine fraților și surorilor. În absența ascendenților, precum și a fraților și surorilor sau a urmașilor acestora, succesiunea este culeasă jumătate de rudele pe linie maternă și jumătate de rudele pe linie paternă (unchi, mătușă, văr, verișoară etc.).

Dacă decedatul nu era căsătorit dar avea copii, aceștia îi exclud de la succesiune pe toți ceilalți membri ai familiei. Copiii își împart succesiunea în deplină proprietate și în părți egale. Cu toate acestea, dacă un copil este predecedat (sau renunță la succesiune ori este nedemn) și a lăsat descendenți, aceștia vin la succesiune prin înlocuirea copilului predecedat, care renunță la succesiune sau care este nedemn.

Dacă în urma decedatului rămân soțul/soția și copiii, soțul supraviețuitor culege uzufructul (dreptul de a utiliza un lucru și de a-i culege fructele) asupra tuturor bunurilor care compun moștenirea. Copiii moștenesc părți egale din nuda proprietate.

Dacă în urma decedatului rămâne soțul/soția, dar nu și copiii, soțul supraviețuitor devine singurul moștenitor, în lipsa ascendenților și a rudelor colaterale decedatului până la al patrulea grad. În prezența acestora, soțul supraviețuitor primește, în principiu, uzufructul, iar ceilalți moștenitori nuda proprietate. Cu toate acestea, partea pe care o primește soțul supraviețuitor în această ipoteză depinde, de asemenea, de regimul matrimonial în care soții erau căsătoriți: în ipoteza în care soții sunt căsătoriți în regimul comunității legale, soțul supraviețuitor moștenește partea soțului decedat în această comunitate în proprietate deplină.

Dacă în urma decedatului a rămas o persoană cu care acesta încheiase un parteneriat înregistrat, forma de parteneriat înregistrat cunoscută în Belgia este „coabitarea legală”. Coabitantul legal supraviețuitor are, într-o succesiune, dreptul de uzufruct asupra imobilului care, în timpul vieții comune, a fost reședința comună a familiei, precum și asupra mobilierului aferent. Cu toate acestea, coabitantul legal supraviețuitor poate fi privat de acest drept de uzufruct prin testament sau prin liberalități între vii în beneficiul altor persoane.

Dacă în urma decedatului rămâne un partener cu care acesta nu încheiase un parteneriat înregistrat – coabitare liberă (uniune de fapt, neînregistrată), partenerul nu poate deveni moștenitor decât în cazul în care decedatul a prevăzut acest lucru prin testament. Legislația belgiană nu îi acordă partenerului niciun drept succesoral din oficiu.

5 Care este autoritatea competentă:

5.1 în materie de succesiune?

Nu există o autoritate specifică responsabilă de procedura succesorală.

Cu toate acestea, legea prevede intervenția unui notar în cazul unui testament olograf sau internațional. De asemenea, în anumite ipoteze, poate fi necesară intervenția instanței (*tribunal de première instance*) sau a judecătorului de pace, în special: în cazul unei succesiuni atribuite unor persoane incapabile (persoane minore etc.), al unei succesiuni acceptate sub beneficiu de inventar, al unei succesiuni vacante, atunci când este necesar un ordin de intrare în posesie (*envoi en possession/bevelschrift tot inbezitstelling*) sau de preluare a unui legat (*délivrance du legs/afgifte van het legaat*), în cazurile de lichidare/partaj litigios pentru care este necesară intervenția unui notar desemnat de tribunal.

5.2 să primească o declarație de renunțare sau de acceptare a unei succesiuni?

Prin simplul fapt al decesului unei persoane, dreptul de proprietate asupra bunurilor care fac parte din succesiunea sa este transmis moștenitorilor.

Aceștia dispun, totuși, de o opțiune: o succesiune poate fi acceptată, pur și simplu sau sub beneficiu de inventar, sau poate fi refuzată.

Acceptarea poate fi expresă sau tacită: aceasta este expresă atunci când se obține titlul sau calitatea de moștenitor printr-un act autentic sau privat; aceasta este tacită atunci când moștenitorul face un act care presupune obligatoriu intenția sa de a accepta și pe care nu ar fi avut dreptul să îl facă decât în calitatea sa de moștenitor.

Este posibil să se accepte o succesiune „sub beneficiu de inventar”, în conformitate cu procedura prevăzută la articolele 793 și următoarele din Codul civil.

Moștenitorul care dorește să accepte o succesiune sub beneficiu de inventar trebuie să facă o declarație specifică la **grefa tribunal de première instance** din circumscripția în care a fost deschisă succesiunea sau **la notar**.

De asemenea, este posibil să se renunțe la succesiune prin prezentarea cu o copie a actului de deces la **grefa tribunal de première instance** din localitatea în care defunctul își avea domiciliul și semnarea un act de renunțare (articolele 784 și următoarele din Codul civil) sau **la notar**.

Declarațiile respective trebuie să fie înscrise într-un registru păstrat la grefa din locul deschiderii succesiunii.

5.3 să primească o declarație de renunțare sau de acceptare a unui legat?

A se vedea mai jos (punctul 7).

5.4 să primească o declarație de renunțare sau de acceptare a unei rezerve succesoriale?

Nu există o procedură specială (a se vedea punctul 3 de mai sus).

6 Scurtă descriere a procedurii de soluționare a unei succesiuni în temeiul legislației naționale, inclusiv pentru lichidarea patrimoniului succesoral și pentru partajul bunurilor (trebuie furnizate și informații din care să reiasă dacă procedura de succesiune este deschisă de o instanță sau de altă autoritate competentă din proprie inițiativă)

În Codul civil belgian figurează principiul conform căruia succesiunea este acordată automat, fără procedură.

Prin simplul fapt al decesului unei persoane, moștenitorii primesc, de plin drept, bunurile, drepturile și acțiunile sale, cu obligația de a plăti taxele pentru succesiune (articolele 718 și 724 din Codul civil). [Cu toate acestea, există unele excepții: a se vedea mai jos la punctul 7].

În caz de lichidare/partaj judiciar, procedura de succesiune va fi efectuată de un notar desemnat de instanță și se va încheia cu o listă de lichidare. În caz de lichidare/partaj pe cale amiabilă, numai partajul imobilelor va trebui să fie realizat printr-un act notarial.

7 Cum și când devine cineva moștenitor sau legatar?

Legislația belgiană este reglementată de principiul conform căruia, prin simplul fapt al decesului, moștenitorii primesc întreaga succesiune (activul și pasivul). Cu toate acestea:

- beneficiarii unor moșteniri universale desemnați prin testament olograf sau internațional trebuie să obțină un ordin de intrare în posesie (*envoi en possession/bevelschrift tot inbezitstelling*) de la președintele instanței de dreptul familiei (articolul 1008 din Codul civil);

- beneficiarii unor moșteniri specifice (articolul 1014 din Codul civil), beneficiarii unor moșteniri cu titlu universal (articolul 1011 din Codul civil) sau, în prezența unor moștenitori rezervatari, beneficiarii unor moșteniri universale desemnați prin testament autentic (articolul 1004 din Codul civil) trebuie să solicite un ordin de preluare a legatelor (*délivrance du legs/afgifte van het legaat*).
- anumite categorii de legatari trebuie, de asemenea, să fie autorizate de o autoritate publică să accepte moștenirea care le sunt atribuită (de exemplu, moștenire pentru o comună, pentru o instituție de interes public și, în unele cazuri, pentru o fundație sau o asociație fără scop lucrativ).

8 Preiau moștenitorii datoriile defunctului și, dacă da, în ce condiții?

Da, dacă își exprimă o acceptare pură și simplă a succesiunii. În astfel de cazuri, aceștia trebuie să suporte toate cheltuielile și datoriile succesiunii (articolul 724 din Codul civil).

În cazul în care moștenitorii acceptă succesiunea sub beneficiu de inventar, aceștia nu sunt răspunzători pentru datoriile succesiunii decât în limita activelor pe care le-au obținut (articolul 802 din Codul civil). Moștenitorul care dorește să accepte o succesiune sub beneficiu de inventar trebuie să facă o declarație specifică la grefa *tribunal de première instance* din circumscripția în care a fost deschisă succesiunea sau la notar.

Nu, dacă renunță la succesiune printr-o declarație făcută la grefa *tribunal de première instance* sau la notar (articolul 785 din Codul civil).

În plus, legatarul specific nu are, în principiu, obligația de a plăti datoriile succesiunii (articolul 1024 din Codul civil), spre deosebire de legatarul universal și de legatarul cu titlu universal.

9 Ce documente și/sau informații sunt necesare de obicei pentru înregistrarea bunurilor imobile?

Legea privind ipoteca din 16 decembrie 1851 reglementează publicarea tranzacțiilor imobiliare, prevăzând, la articolul 1, că „toate actele între vii, cu titlu gratuit sau oneros, translativ sau declarativ de drepturi reale imobiliare, altele decât privilegiile și ipotecile, vor fi înscrise într-un registru destinat acestui scop, la biroul ipotecilor în raza căruia se află bunurile”.

Articolul 2 din aceeași lege prevede, în acest sens, că „pot fi transcrise numai hotărârile judecătorești, actele autentice și actele sub semnătură privată, recunoscute în instanță sau în fața unui notar. Procurile pentru astfel de acte vor fi prezentate în aceeași formă”. Procurile pentru astfel de acte vor fi prezentate în aceeași formă”.

Legea din 16 decembrie 1851 nu reglementează însă publicarea pentru cazurile de transfer de proprietate în urma unui deces.

Cu toate acestea, legea prevede transcrierea actelor de partaj. Prin urmare, cu această ocazie, toți moștenitorii, indiferent dacă li se atribuie sau nu imobile, vor fi identificați în actul care va fi transcris în registrele birourilor de înregistrare a ipotecilor. Același lucru este valabil, de asemenea, în cazul unei licitații publice sau a unei atribuirii amiabile a imobilelor indivizibile între moștenitori.

9.1 Este numirea unui administrator obligatorie sau obligatorie la cerere? Dacă ea este obligatorie sau obligatorie la cerere, ce demersuri trebuie efectuate?

În Belgia nu există, în principiu, un sistem de administrare a succesiunii.

Cu toate acestea, articolul 803a din Codul civil prevede că moștenitorul care a acceptat sub beneficiu de inventar își poate declina sarcina de a administra și lichida succesiunea. Mai întâi, acesta trebuie să numească, la cerere, prin ordonanță a președintelui instanței de dreptul familiei, un administrator căruia îi va transmite toate bunurile succesiunii, acesta având sarcina de a o lichida, în conformitate cu anumite norme.

De asemenea, articolul 804 prevede că, în cazul în care interesele creditorilor ereditari sau ale legatarilor riscă să fie compromise de neglijența sau de situația financiară a beneficiarului moștenitor, orice persoană interesată poate să solicite înlocuirea acestuia de către un administrator responsabil de lichidarea succesiunii. Administratorul este numit prin ordin emis în cadrul procedurilor provizorii, moștenitorul fiind audiat sau chemat anterior.

În plus, testatorul poate numi un executor testamentar, responsabil să asigure buna executare a testamentului.

9.2 Cine este îndrituit să execute dispoziția pentru cauză de moarte lăsată de defunct și/sau să administreze patrimoniul succesoral?

A se vedea întrebarea anterioară.

9.3 Ce competențe are un administrator?

Administratorul numit în conformitate cu articolele 803a și 804 are competențe identice cu cele de care se bucură beneficiarul moștenitor însuși. Acesta este supus aceluiași obligații ca și moștenitorul; de asemenea, acesta este scutit de obligația de a depune cauțiune.

10 Ce documente sunt eliberate de obicei, în temeiul legislației naționale, în cursul sau la finalul unei cauze de succesiune pentru atestarea statutului și a drepturilor beneficiarilor? Au aceste documente efecte probatorii specifice?

Calitatea de moștenitor trebuie dovedită printr-un act de notorietate sau un certificat/act de moștenire (cazul cel mai frecvent). Acesta din urmă este eliberat de către notar sau, în anumite condiții, de către funcționarul de la biroul care se ocupă de drepturile de succesiune, responsabil pentru depunerea declarației de succesiune a decedatului (articolul 1240a din Codul civil).

Un act notarial este un act care reflectă adevărul. Acesta are forță probantă: ceea ce declară persoana care îl întocmește trebuie considerat ca fiind exact. Notarul atestă anumite fapte, declarând identitatea persoanelor care s-au prezentat în fața sa și constatând ceea ce acestea îi solicită să înregistreze. Actul notarial este o dovadă a autenticității conținutului său. În plus, actul autentic va avea o dată incontestabilă. Dovada caracterului fals al unei constatări protejate de autenticitate nu poate fi făcută decât prin contestarea în instanță a acurateții acestuia (*inscription de faux/betichting van valsheid*).

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.

Ultima actualizare: 04/09/2019